

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Весела Иванова Гелева (преподавател по хорово дирижиране в катедра „Музикална педагогика и дирижиране” на Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство „Проф. Асен Диамандиев”-Пловдив)

за дисертационния труд на Мете Гьокче, докторант в департамент „Музика” на Нов български университет-София

на тема **„МЛАДЕЖКИТЕ ХОРОВЕ В ТУРЦИЯ В КРАЯ НА 20. ВЕК И НАЧАЛОТО НА 21. ВЕК – ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВИ”** за присъждане на научна и образователна степен „доктор“, област на висше образование 8. Изкуства, професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“.

Мете Гьокче е роден през 1975 г.в Анкара. Музикалното си образование получава в *Gazi University* и *Çukurova University*-магистър по хорово дирижиране. От 2014 г. е докторант в Нов български университет, София. Работи като лектор в *Çanakkale Onsekiz Mart University* и в *Niğde University – Faculty of Education*. Автор е на теоретичното изследване „The Effect of Choir Arrangement on Musical Results”, което е магистърската му теза. Ръководи редица проекти, фестивали и асоциации, сред които “100 Voices” Choir School, *Çanakkale International Choir Festival*, *Çanakkale Children's Choirs Festival*, *Polyphonic Arts and Choirs Association*. Диригентската му дейност е свързана с *Çanakkale Onsekiz Mart University Choir*, “100 Voices” National Youth Choir, *Çanakkale Peace Choir*, *Konrul Vocal Ensemble*, “100 Voices” *Çanakkale Children's Choir*, *Olive Seeds Children's Choir*. Мете Гьокче е преподавател в катедрите по Педагогика на изобразителните изкуства и Музикална педагогика към Педагогическия факултет на университета „18-и март“ в Чанаккале, организира майсторски класове по хорово дирижиране, семинари, участва в международни журита и радиопредавания, носител е на множество награди и отличия от хорови форуми. Има издадени два компактдиска и публикации по историята и проблемите на турското вокално-ансамбловото изкуство.

Представеният труд е написан на английски език и се състои от увод, пет глави и заключение, приноси и библиография. Общият обем е 173 страници, от които 167 стр. основен текст, включващ и изображения, таблици и документални снимки. Цитираната литература включва 35 заглавия на турски и английски език.

В увода са представени целите на научната разработка: да се направи исторически преглед на турската хорова музика като се акцентира на процесите в нейното развитие през 20 и 21 век, да се анализират и посочат проблемите, стиловите тенденции и водещите хорови диригенти, работещи за активното популяризиране на вокалното ансамблово изкуство в Турция, да се представят резултатите от данните, получени в проекта на Националния младежки хор „100 гласа“ за хоровата музика” и се обобщят съответните изводи.

В първа глава „Оценка на историята на хоровите изследвания в Турция от 1970 до началото на 21 век” докторантът представя факторите и историческите предпоставки за възникване на хорово изкуство в Турция, предшествано от турската фолклорна, религиозна и дворцова музика в тяхното многообразие и утилитарно предназначение. Анализира се преходът от османски към републикански период, дал тласък на еволюцията на турската музикална образователна система и внедрил в общественото развитие съществена част от постиженията на западноевропейската музикална култура, философия, образование, изкуства. Докторантът посочва 70-години на 20 век като кардинални за основополагането на професионалното хорово дело в Турция, подкрепено от създаването на специализирани институции, хорови състави, учредяване на фестивали и конкурси с нарастващи в годините ниво и престиж.

Обект на втора глава е хоровото пеене в Турция през 20 век. Дисертантът представя общообразователната система и мястото на музикалното и хорово обучение в нея, като изтъква ролята на извънкласната дейност, обединяваща деца с талант и интерес към певческото изкуство. Посочени са основните битуваци типове вокални състави: ансамбли за традиционна турска дворцова музика, вокални ансамбли за фолклорна музика и полифонични хорови ансамбли. Посочени са възможностите за академично музикално образование по хорово дирижиране, както и разнообразието от семинари и курсове в рамките на фестивали, различни университети, асоциации и хорови проекти,

компенсиращи недостатъчно високото ниво на академичната подготовка на бъдещите диригенти. Представен е списък с имената на водещите съвременни турски хорови диригенти със значим принос към турската хорова музика. По мое мнение в него трябва да фигурира и името на Бурак Онур Ердем, диригент на хор „Резонанс”, Европейския хор на Истанбул и на Турския държавен хор. Постиженията на този млад диригент са неоспорими и се съизмерват със световната хорово-изпълнителска практика.

Третата глава на дисертационния труд съдържа преглед на хоровото творчество на съвременните турски композитори, упоменати в книгата „Каталог на турските композитори“ (2006) на турския музиколог Ерсин Антеп.

Следващата глава от труда е „Проблеми на младежките хорове и общ поглед към ситуацията в Турция в края на 20 и началото на 21 век.”. Докторантът посочва редица недостатъци и пречки за постигане на висока хорово-певческа култура в образователната система на Турция, сред които недостатъчно количество часове по музика в училищата, липса на стабилно академично образование за хорови диригенти във висшите учебни заведения по изкуствата, дефицит на специализирани катедри по хорово дирижиране в академиите, където да се изучава техника на диригентския жест, изразни средства, сугестия и изпълнителско майсторство, различни стилове и съответстващия им репертоар и др. Недостатъчно е и обучението по постановка на глас, музикален анализ, пиано и свирене на партитури-кардинални дисциплини за бъдещия хоров ръководител.

Докторантът засяга различни проблеми на хоровото изпълнителство в Турция от техническа, интерпретационна и психологическа гледна точка, базирайки се на личния си опит и дългогодишна практика. Той изтъква необходимостта от залагане на основните певчески навици и култура от ранна детска възраст, което би обезпечило наличието на млади и подготвени хористи със солиден опит и репертоарни познания. Посочва се и недостатъчното количество научно-теоретична продукция по проблемите на вокално-ансамбловото изкуство. Това предпоставя написването на петата глава от труда „Изследване на проекта „Национален младежки хор 100 гласа” в рамките на развитието на младежките хорове в Турция”.

Проектът, стартирал успешно през 2014 г., е иновативно начинание със собствени образователни програми, които осигуряват развитието на турската хорова музика в академичните и обществени структури по международни хорови стандарти. В програмния модел се съчетават семинари и работни срещи, занятия по музикална теория, солфедж, вокална постановка, история на музиката, хорово дирижиране, партитури, музикална психология, репетиции и концерти. Обособяването на 3 хорови формации /подготвителна, обща и представителна/ създава оптимални условия за ефективна и целенасочена работа според възможностите на всяка група. Положителните резултати от работата на Националната младежка хорова школа „100 гласа” доказват, че подобен модел за преодоляването на проблемите на турската хорова музика е много продуктивен и перспективен.

Относно приносите на представения дисертационен труд трябва да се изтъкне следното:

-За първи път историята на турската музика е проследена от гледна точка на хоровата култура като обстойно е изследвана появата на многогласната хорова музика и влиянието на западната вокална традиция. Изяснени са подробно характеристиките на фолклорната, дворцовата и религиозната музика в Османската империя, техните образователните структури, характеристика и предназначение.

-Въз основа на авторски подбор и аналитичен коментар са представени изявени хорови диригенти, композитори и хорови творби, които имат съществено значение за изграждането на турска хорова школа от съвременен тип.

-Изследването поставя акцент върху зараждането и еволюцията на младежките хорове в Турция през последните 30 – 40 години. Проследен е историческият процес, започнал от сформирването на първия професионален смесен хор към Турското радио и телевизия през 1970-та година, както и делото на първите турски хорови композитори, музикални педагози и хорови диригенти от периода. Приложена е таблица на всички любителски и професионални младежки хорове в Турция, имащи активна роля в развитието на музикалното изкуство в страната.

-Докторантът изследва състоянието на музикалното образование в Турция и посочва недостатъците в системата, които възпрепятстват възходящото развитие на хоровата култура.

-В дисертацията са представени най-високите постижения и награди, получени в европейските хорови фестивали и конкурси от турските хорове досега. В тази връзка е анализиран приносът за сформирването и развитието на турската хорова музика както на турските диригенти, завършили хорово дирижиране в чужбина, така и на чуждестранните хорови диригенти, работили в страната.

-Основен принос в научното изследване е описанието на проекта, реализирал създадената от автора единствена по рода си организация Национална хорова школа „100 гласа“ (100 Vocal National Choir School), която е разгледана като модел на ефективно разрешение на проблемите и перспектива за развитието на младежката хоровата музика в страната.

Настоящият дисертационен труд е плод на дългогодишен практически, академичен и интелектуален опит. Очевидно е, че неговият автор е отдаден на хоровото дело и желае да внесе своя принос в утвърждаването и усъвършенстването на хоровото изпълнителство в Турция. Поради това, и в заключение на всичко гореказано, предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Мете Гьокче научната и образователна степен „доктор“ в област на висше образование 8. Изкуства, по професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство.

18.03.2021г..

проф. д-р Весела Гелева

Пловдив